

Bij deze biologische metaphysica past volkomen de kenleer, die Aristoteles nu verder ontwikkelt. Het object voor het kennen is niet meer de ontologische idee, maar de biotische soorteenheid, die verschijnt in het exemplaar. In de ziel ontstaan door het toeven der indrukken uit wat men tegenwoordig met Driesch het biotische absolute medium noemt¹³), de algemeene voorstellingen, welke weer het materiaal zijn voor de begrippen.

Anders dan bij Plato is hier het waarnemen vernederd tot doorgangspunt van het kennen. De soort verwerkelijkt zich immers in het exemplaar, dit wordt waargenomen en de waarneming staat dan binnen het subject tot het begrip als 't materiaal tot z'n vorm. Zoo spreekt het vormmateriaal schema het laatste woord zoowel binnen als buiten het subject. En tegenover dat subject met z'n verschillende verdiepingen staat dan het object, met een wezenlijk gelijke laagjesbouw.

'n Begrip is hier dus krachtens z'n oorsprong 'n vorm ter typeering der verschijnselen, dus van phaenotypische „kenmerken”. — Nu is de waarde van zulk een typeering der phaenomena voor het practische leven niet te onderschatten, men denke b.v. aan de beschrijving van zulke herkenningsteekenen bij de opgave van signalement enz. Kan er in zulk 'n geval echter sprake zijn van 'n *begrip*? Met opzet kies ik ter illustreering van deze vraag een voorbeeld uit de classificeering in de biologie. Stel: ik vind een plant, in m'n „Herbarium” gecatalogiseerd, dan weet 'k te doen te hebben met een voorwerp dat behoort tot de classe van voorwerpen in deze typeering geschetst. Weet 'k nu ook dat ze behoort tot dezelfde soort als 'n tweede plant van dezelfde classe? Aristoteles meent van wel, maar de nieuwere biologie bracht aan 't licht dat phaenotypische gelijkheid absoluut niet het recht geeft te besluiten tot genotypische verwantschap. M. a. w. zelfs op het gedachtenveld waarvoor deze theorie allereerst werd ontworpen, bleek ze onhoudbaar: begripsvorming is niet te vervangen door de beschrijving van een ruimtelijken vorm en 't constateeren van genealogisch verband niet door 'n registreren van de punten, waarin plastisch verstilte gestalten overeenstemmen.

Maar dieper nog moet onze critiek op deze leer van de begripsvorming gaan.

Allereerst wat het *object* betreft. Het biotische is niet een wezen en 't physische niet 'n verschijnsel. Biologie en physica staan als wetenschappen volkomen naast elkander al rust het biotische veld blijkens de biologische methode op het physische. En deze velden zijn doorsneden van den kosmos, zoodat een kosmische eenheid — wat 'n wezen inderdaad is — op verschillende velden voorkomt.

En wat het *subject* aangaat: men onderscheide scherp voorstelling en begrip. Voorstellingen zijn Akte, die elkander kunnen opvolgen en voorstelsels zijn beelden, in deze Akte tot stand gebracht. De ziel kan bij dit reproduceerende werk het model vrij slaafs of slechts heel in